

ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE PARTID ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ. STUDIU DE CAZ: ÎNFIINȚAREA ȘI ORGANIZAREA ȘCOLILOR DE CADRE ALE FRONTULUI PLUGARILOR (1948)

Sorin Radu*

Abstract: *There are almost no studies dedicated to Party education, and especially to the schools of cadres in the countries of the former Soviet camp, particularly Romania. The schools of cadres were established and functioned in Romania not only within the Communist Party, but also within the organizations of the most important „fellow-travelers” (comrades) in the period 1944-1953: The Ploughmen’s Front. Therefore, the present study aims to analyze the way in which the schools of cadres were organized within the framework of these peasant organizations; in Romania, after 1945, their main task was to implement the Communist ideology in the rural world, to facilitate the process of communization of Romanian villages, where the Communists were extremely unpopular. Our study is based on the capitalization of unpublished documents found in the Ploughmen’s Front Fund within the Archives of the Central Committee of the Communist Party of Romania in Bucharest and the National Archives of Romania, the Hunedoara County Office, the Regional Committee of the Romanian Communist Party Fund, Hunedoara.*

Keywords: Romania, school of cadres, Party activist, ideological education, The Ploughmen’s Front, The Romanian Communist Party

OBIECTIVELE STUDIULUI ȘI SURSELE DE DOCUMENTARE

Studiile dedicate învățământului de partid și mai ales școlilor de cadre din țările fostului lagăr sovietic și îndeosebi din România sunt aproape inexistente. O abordare din perspectivă sociologică a învățământului de partid, a școlii de formare a nomenclaturii în Germania de Est și România îi aparține lui Mihai Dinu Gheorghiu¹, fără însă ca acesta să valorifice izvoarele de arhivă. Din perspectiva valorificării documentelor de arhivă, o contribuție importantă în analiza școlii de cadre a Partidului Muncitoresc Român o aduc Nicoleta Ionescu-Gură² și Bogdan Ivașcu³. Pasager problema școlilor de partid, a școlilor de cadre a fost atinsă în lucrări generale despre

* Profesor la Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu; e-mail: sorin.radu@ulbsibiu.ro

¹ Mihai Dinu Gheorghiu, *Intelectualii în câmpul puterii. Morfologii și traiectorii sociale*, Iași, Polirom, 2007.

² Nicoleta Ionescu-Gură, *Nomenclatura Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, București, Humanitas, 2006.

³ Bogdan Ivașcu, *Nașterea unei noi elite: Transilvania (1945-1953)*, Arad, Edit. Gutenberg Univers, 2008.

comunizarea României, de către Stelian Tănase⁴, Vladimir Tismăneanu⁵, sau în lucrări despre ideologizarea învățământului și noile elite/nomenklatura în spațiul fostului lagăr sovietic de Milovan Djilas⁶, Michael Voslenski⁷, John Francis Connely⁸, Manfred Jäger⁹, Boris Kagarlitsky¹⁰, Frédérique Mantoni¹¹.

Școlile de cadre au fost înființate și au funcționat în România nu doar în cadrul Partidului Comunist, ci și în cadrul organizațiilor celui mai important „tovarăș de drum” din perioada 1944-1953: Frontul Plugarilor. În consecință, în studiul de față ne propunem analiza modului în care s-au organizat școlile de cadre în interiorul acestei organizații țărănești, care avea drept sarcină principală, în România de după anul 1945, transmiterea în lumea rurală a ideologiei comuniste, ușurarea procesului de comunizare a satelor românești, acolo unde comuniștii erau extrem de nepopulari. Studiul nostru este fundamentat pe valorificarea unor documente inedite, descoperite în Fondul *Frontul Plugarilor* păstrat în cadrul Arhivei Comitetului Central al Partidului Comunist din România din București și în Arhivele Naționale ale României. Direcția Județeană Hunedoara, Fond *Comitetul Regional al Partidului Comunist Român. Hunedoara*.

ORGANIZAȚIA FRONTUL PLUGARILOR

Despre activitatea Frontului Plugarilor, formațiune politică cu o existență postbelică destul de lungă, dar cu rol politic efectiv într-o perioadă scurtă de timp, s-a scris foarte puțin după 1989. În literatura de specialitate există puține abordări ale acestui subiect¹², întâlnindu-se doar unele referiri tangențiale în lucrările de analiză generală din punct de vedere politic și economic a perioadei imediat postbelice¹³.

⁴ Stelian Tănase, *Elite și societate. Guvernarea Gheorghiu-Dej 1948-1965*, București, Humanitas, 1998.

⁵ Vladimir Tismăneanu, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Iași, Polirom, 2005.

⁶ Milovan Djilas, *The New Class*, New York, Praeger Publisher Inc, 1957.

⁷ Michael Voslenski, *La Nomenklatura. Les Privilégiés en URSS*, Pierre Belfond, 1980.

⁸ John Francis Connely, *Creating the Socialist Elite: Communist Higher Education Policies in the Czech Lands, East Germany and Poland: 1945-1954*, Cambridge, Harvard University, 1994.

⁹ Manfred Jäger, *Kultur und Politik in der DDR 1945-1989*, Berlin, Deutschland Archiv, 1995.

¹⁰ Boris Kagarlitsky, *Les intellectuels et l'Etat soviétique de 1917 à nos jours*, Paris, PUF, 1993.

¹¹ Frédérique Mantoni, *Intellectuels communistes. Essai sur l'obéissance politique. La nouvelle Critique (1967-1980)*, Paris, La Découverte, 2005.

¹² Nicolae Georgescu, Sorin Radu, *Refacerea politică și extinderea organizatorică a Frontului Plugarilor în anii 1944-1945*, „Studia Universitatis Petru Maior”, Historia, Târgu Mureș, nr. 9, 2009, p. 198-214; Simion Costea, *Aspecte ale instaurării puterii comuniste în România. Rolul Frontului Plugarilor în județul Mureș (1944-1947)*, „Apulum”, Alba Iulia, vol. XXXVII/2, 2000, p. 275-282; Gabriel Moisa, *Tovarășii de drum ai comuniștilor în Regionala Crișana Maramureș 1944-1953*, „Anuarul Institutului de Istorie «George Bariț» din Cluj -Napoca”, tom XLIV, 2005, p. 331-347.

¹³ Gheorghe Onișoru, *Alianțe și confruntări între partidele politice 1944-1947*, București, Fundația Academia Civică, 1996; Gheorghe Onișoru, *România în anii 1944-1948. Transformări economice și realități sociale*, București, Fundația Academia Civică, 1998; Virgiliu Țărău, *Alegeri fără opțiune*.

Frontul Plugarilor a fost încă de la înființare (1933) una dintre cele mai obediente organizații politice față de Partidul Comunist din România, acest lucru accentuându-se în perioada postbelică. Conducătorul dr. Petru Groza¹⁴, Frontul Plugarilor a fost o organizație dezvoltată artificial după război, în special pentru a contracara influența Partidului Național Țărănesc în mediul rural, dar și pentru a media influența comunistă printre țărani. Acțiunile acestuia, de la 23 august 1944 și până la „autodizolvarea” din martie 1953, au fost strict supravegheate de Partidul Comunist din România. Una dintre primele inițiative a fost aderarea la Frontul Național Democrat (octombrie 1944), moment în care se preciza, destul de clar, scopul acestei formațiuni: „Frontul Plugarilor are marea misiune să organizeze energiile imense din sectorul agrar al țării.”¹⁵ Oficial, Partidul Comunist încerca să sublinieze independența de acțiune a Frontului Plugarilor și aceasta datorită lipsei de aderență a ideilor comuniste în rândurile țăranilor, deconspirarea legăturii dintre comuniști și Frontul Plugarilor fiind apreciată drept „o greșeală de tact care s-ar răzbuna curând pe noi”¹⁶.

Ponderea politică a Frontului va crește simțitor odată cu formarea guvernului de către dr. Petru Groza (6 martie 1945), atunci când, bucurându-se de întregul sprijin logistic al statului, a devenit un adevărat pol de atracție pentru țărani. După adjudecarea prin fraudă a alegerilor parlamentare din noiembrie 1946 de către comuniști, poziția Partidul Comunist din România față de „tovarășii de drum” s-a schimbat. Astfel, atitudinea față de Frontul Plugarilor a devenit mult mai intransigentă, nemaipermițându-se nicio „slăbiciune” – termen folosit de comuniști pentru a desemna abaterea unor elemente din Frontul Plugarilor de la strategia impusă de ei. În acest context se înscrie și „reorganizarea” începută în 1947, ce reprezenta o primă etapă a unui proces ce se va încheia, în cele din urmă, cu „autodizolvarea” Frontului Plugarilor în 1953¹⁷.

Primele scrutinuri parlamentare din Centrul și Estul Europei după cel de-al Doilea Război Mondial, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, 2005; Ion Zainea, Mihai Drecin, Corneliu Crăciun, Antonio Faur, Gabriel Moisa, Augustin Țărău, Nicolae Mișu, *Democrație Occidentală și Democrație populară. Evoluția spectrului politic în Nord Vestul României 1944-1950*, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2004.

¹⁴ Dr. Petru Groza va deveni, la 6 martie 1945, șeful primului guvern pro-sovietic din România, instaurat prin forță de către sovietici. În anul 1948, Groza va fi schimbat din funcția de premier și numit șef al statului – președinte al prezidiului Marii Adunări Naționale, care în realitate era o funcție formală, lipsită de putere (Dorin Liviu-Bîțfoi, *Petru Groza, ultimul burghez. O biografie*, București, Edit. Compania, 2004.).

¹⁵ *23 august 1944. Documente 1939-1943*, vol. I, Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Mircea Mușat (coord.), București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1984, p. 186-188 (1944 noiembrie 4. *Moțiune votată de Frontul Plugarilor în cadrul conferinței din 1-3 noiembrie 1944, cu privire la sprijinirea Platformei Frontului Național Democrat*).

¹⁶ Arhivele Naționale Istorice Centrale din București, Fond Comitetul Central al Partidului Comunist din România [*infra*: A.N.I.C. Fond C.C. al P.C.R.], – Cancelarie, dos. 256/1945, *Informare privind situația existentă în organizațiile Frontului Plugarilor*, semnată de Nichifor Stere, 8 decembrie 1945, f. 4.

¹⁷ Nicolae Georgescu, Sorin Radu „*Autodizolvarea*” *Frontului Plugarilor (1953)*, „Apulum”, Alba Iulia, vol. XLVI, 2009, p. 211-231.

IMPORTANȚA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI IDEOLOGIC PENTRU PARTIDUL COMUNIST DIN ROMÂNIA

Învățământul de partid creat în România după modelul sovietic avea drept obiectiv formarea de cadre (activiști de partid), care după absolvire urmau să ocupe funcții de răspundere în structurile centrale și locale ale Partidului Comunist, în instituțiile de stat. De asemenea, învățământul de partid urmărea și îndoctrinarea membrilor de partid, „ridicarea nivelului lor ideologic”. În acest sens, secretarul general al Partidului Muncitoresc Român¹⁸, Gheorghe Gheorghiu-Dej, preciza că menirea învățământului de partid era aceea de a educa oamenii „în spiritul devotamentului față de democrația populară și socialism, în spiritul urii neîmpăcate împotriva provocatorilor de război și a uneltelor lor, împotriva claselor exploatoare, a celor care răspândesc zvonuri, împotriva acelor care caută să împiedice construirea socialismului în țara noastră”¹⁹.

Educația de partid sau învățământul de partid era transpus în practică de către comuniști prin intermediul „școlilor de partid”. Așa cum remarca sociologul Mihai Dinu Gheorghiu, școlile de partid nu aveau doar menirea de a pregăti funcționari care să asigure îndoctrinarea tuturor membrilor de partid, ci reprezentau și școli de formare a unei „nobilimi de stat” socialiste, prin pregătirea cadrelor conducătoare din fostele țări socialiste²⁰.

Din perspectiva sociologiei educației, școlile de partid au fost instituții de învățământ speciale, în același timp școli politice (de partid), școli populare (datorită modului de recrutare și prin caracterul *de masă* al învățământului de partid) și *școli de elită*. Școlile de partid constituiau instrumente de mobilizare politică, alături de alte organizații (brigăzi, syndicate, organizații de bază), care permiteau socializarea politică a comuniștilor și stabilizarea raporturilor ierarhice, dublând disciplina de partid cu docilitatea necesară deprinderii învățării partidului. Totodată, acestea constituiau un instrument de control al statului totalitar, condiționând accesul la educația publică²¹. Importanța școlilor de partid este dată și de faptul că asigura pregătirea „rezervei de cadre”, fidele partidului comunist, cu rol major în construcția statului după modelul sovietic.

Paul Niculescu-Mizil, șeful Secției de Propagandă și Agitație a C.C. al P.M.R. în perioada 1956-1965, remarca faptul că învățământul de partid era „o armă de înarmare a membrilor de partid, a cadrelor, a celor fără de partid cu politica partidului

¹⁸ Partidul Muncitoresc Român este denumirea luată de Partidul Comunist din România în februarie 1948, în urma anexării Partidului Social-Democrat (Nicolae Jurca, *Istoria social-democrației din România*, București, Edit. Științifică, 1994, p. 364-383).

¹⁹ *Apud* Nicoleta Ionescu-Gură, *Sovietizarea României. Republica Populară Română 1948-1950: transformări instituționale*, București, Edit. BIC ALL, 2005, p. 249.

²⁰ Mihai Dinu Gheorghiu, *op. cit.*, p. 15.

²¹ Mihai Dinu Gheorghiu, *op. cit.*, p. 70-72.

nostru, cu aprecierile cele mai noi asupra desfășurării vieții interne și internaționale, asupra sarcinilor de luptă”²².

Partidul Comunist din România și-a organizat învățământul de partid după modelul celui sovietic. Astfel, partidul a trimis în URSS delegații formate din cadre didactice de la școlile de partid pentru studierea experienței școlilor de partid de aici. La sfârșitul anilor ‘40 și începutul anilor ‘50, PMR, în scopul ideologizării membrilor de partid, a organizat o rețea de cursuri și școli de partid. Acestea au fost organizate pe lângă CC al PMR (școlile superioare de partid) și pe lângă comitetele regionale de partid (școlile de partid de 3 și 6 luni sau de un an). În anul 1947, funcționau o rețea de școli de partid formată din: Școala Superioară de Partid (6 luni); Școala Centrală de Cadre (4 luni); Școala Centrală de Gazetari (3 luni); Școala Centrală în Limba Maghiară (6 luni); Școala Centrală pentru Activiste; Școala Centrală pentru Activiștii Tineri (Școala Centrală a Uniunii Tineretului Muncitor „Filimon Sârbu” – 2 luni, iar din anul 1949 de 6 luni); 21 de școli de cadre județene²³.

În anul 1949, PMR introduce anul școlar în învățământul de partid; toate școlile, cursurile și cercurile de partid începeau să funcționeze și să-și încheie activitatea la aceeași dată, scopul reglementării fiind de a pune ordine în învățământul de partid. Cursurile începeau în 15 septembrie și se încheiau în 15 iulie²⁴.

Învățământul de partid era organizat pe trepte: elementar, mediu și superior. Organizarea primelor două forme de învățământ de partid intrau în sarcina comitetelor regionale, raionale și orășenești de partid, care aveau sarcina de a îndruma, controla și de a asigura participarea cadrelor de partid la procesul de învățământ. Formele elementare ale învățământului de partid erau conduse de propagandiști membri de partid și cuprindeau: *Cercurile de politică curentă*, *Cursurile de partid serale*, *Cursurile pentru activul de partid de la sate*, *Cercurile pentru Studierea Istoriei Partidului Comunist al Uniunii Sovietice*. Învățământul mediu de partid cuprindea: *Cursurile de partid de trei luni*, *Școlile Medii de Partid de șase luni*, *Școlile de Partid de un an*, *școlile de Partid de doi ani*. Învățământul superior de partid cuprindea: *Universitățile de marxism-leninism* (funcționau la București, Cluj, Iași, Timișoara și Târgul Mureș – în limba maghiară), *Școlile serale de marxism-leninism* (funcționau la Galați, Ploiești, Craiova, Constanța, Brașov, Arad, Oradea, Baia Mare, Arad, Sibiu, Deva, Buzău, Târgoviște), *Universitatea de Partid „Ștefan Gheorghiu”* (își începe cursurile în 1947 la București) cu scopul de a pregăti „cadre de răspundere pentru partid, organizații de masă și aparatul de stat”. În perioada 1947-1951, durata studiului era de un an,

²² Nicoleta Ionescu-Gură, *Nomenclatura Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, p. 101.

²³ Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvântări*, ediția a III-a, București, Edit. pentru Literatură Politică, 1953, p. 116.

²⁴ Nicoleta Ionescu-Gură, *Nomenclatura Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, p. 102.

peste 80% dintre cursanți fiind muncitori; după 1951 durata cursurilor va fi de doi ani, iar din 1953 de trei ani²⁵.

ȘCOALA DE CADRE A FRONTULUI PLUGARILOR: ÎNFIINȚARE ȘI ORGANIZARE

Primele informații despre existența și activitatea școlilor de cadre ale Frontului Plugarilor arată ca acestea au început să funcționeze la un nivel modest imediat după instaurarea guvernului pro-sovietic condus de dr. Petru Groza, președintele organizației plugărești. Un document din 13 noiembrie 1945 menționează funcționarea la nivelul județelor a 17 asemenea școli de cadre²⁶. În această perioadă, Frontul Plugarilor susținea că are un total de 1.271.486 membri²⁷. Dorina Stoian, reprezentant al Partidului Comunist în structurile de conducere a Frontului Plugarilor, considera în noiembrie 1945 că „Școlile de cadre, mai ales cele țărănești, trebuie să arate în primul rând țăranilor cum să combată ei reacțiunea în sate. Dar felul cum se predă e mai înalt decât cum poate înțelege un țăran. Tezele pentru aceste școli trebuie făcute în înțelesul tuturor, ca să știe țăranii să arate ce a făcut guvernul nostru și Frontul Plugarilor pentru țăranime, pentru a combate reacțiunea de la țară. Din cauza slăbiciunii Comitetului Executiv [al Frontului Plugarilor], țăranii din județe n-au fost trimiși în mod suficient la școala de cadre.”²⁸.

Faptul că aceste școli de cadre nu desfășurau o activitate eficientă, ci erau mai degrabă formale, fără rezultate concrete în munca de pregătire a activiștilor, a funcționarilor de partid, este dovedit de numeroasele deficiențe sesizate de organele de control ale Partidului Comunist și ale Frontului Plugarilor, precum și de incompetența cadrelor organizației plugărești, care deși au trecut prin școala de cadre nu și-au însușit în mod serios nici doctrina comunistă, nici metodele de lucru în cadrul Frontului Plugarilor²⁹. În acest context, Resortul Organizatoric și Resortul Educație Politică și Propagandă, ce funcționau pe lângă Comitetul Central al Frontului Plugarilor, au demarat o acțiune consistentă de organizare a școlilor de cadre și de extinderea lor în toată țara. Un pas important în acest sens a fost înregistrat în octombrie 1947 când a fost întemeiată la Codlea–Brașov prima școală de cadre pentru instructorii și

²⁵ Mihăiță Lupu, *Funcționarea Academiei „Ștefan Gheorghiu” sau ce putem recupera în folosul mobilității elitelor actuale din România*, „Anuarul Institutului de Investigare a Comunismului în România”, București, vol. II, 2007, p. 265-277; Nicoleta Ionescu-Gură, *Nomenclatura Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, p. 102-113.

²⁶ A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dos. 101/1945, f. 2.

²⁷ A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dos. 243/1945, f. 2.

²⁸ A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dos. 101/1945, f. 4-5.

²⁹ Vezi în acest sens *Procesul-verbal al ședinței Secretariatului Comitetului Executiv al Frontului Plugarilor din 26 iulie 1947* (A.N.I.C., Arhiva C.C. al P.C.R., Fond Frontul Plugarilor, rola 430, cadrele 691-698).

îndrumătorii Comitetului Central al Frontului Plugarilor³⁰, ulterior mutată la București. Necesitatea stringentă era aceea de formare a unor cadre foarte bine pregătite în munca de partid, fidele comuniștilor și îndoctrinate în spiritul ideologiei prosovietice pentru a fi pregătite să se implice în transformările radicale pe care comuniștii și sovieticii le pregăteau în România: alungarea regelui Mihai I și instaurarea unei republici populare, transformarea socialistă a agriculturii (colectivizarea), transformarea socialistă a industriei, controlul instituțiilor statului etc. Menirea acestor cadre, funcționari ai partidului, era fundamentală, în sensul că prin acțiunea lor trebuiau să devină „curele de transmisie” în lumea rurală a planurilor și acțiunilor comuniste. Altfel spus, aveau menirea de a ușura legitimarea acțiunilor antinaționale, antiromânești ale comuniștilor, folosindu-se de un limbaj învățat la școala de partid și de metodele de propagandă și agitație sovietice etc., însușite în timpul pregătirii la școala de cadre. Nu în ultimul rând, menirea școlii de cadre era și aceea de a crea cadre de partid fidele comuniștilor și sovieticilor, îndoctrinate în spirit stalinist, care să fie folosite drept instrumente ale comunizării în lumea satelor românești (unde comuniștii erau tradițional extrem de nepopulari).

Acesta este contextul în care conducerea centrală a Frontului Plugarilor a decis în anul 1948 să treacă la organizarea riguroasă a școlilor de partid, având drept model pe cele organizate de sovietici, precum și pe cele organizate de către comuniștii români. Instrucțiunile pentru organizarea și funcționarea școlilor de cadre pe grupe de județe au fost riguros elaborate și transmise de Comitetul Central al Frontului Plugarilor tuturor organizațiilor județene. Regulamentul de organizare a fost întocmit de către Vasile Hulduban (secretarul general al Comitetului Central al Frontului Plugarilor) și Florea Tiță (responsabilul Resortului Educație și Propagandă al Comitetului Central al Frontului Plugarilor) și prevedea măsuri concrete referitoare la: scopul, conducerea, organizare învățământului, recrutarea elevilor școlilor de cadre, lectorii și conținutul procesului de învățământ, desfășurarea muncii de educație politică a elevilor, verificarea cunoștințelor acumulate etc. Astfel, școala de cadre se organiza la nivelul mai multor județe și trebuia să își desfășoare activitatea timp de o lună. Aceasta avea „drept scop de a forma cadre care să poată duce munca cu rezultate bune la județ, plăși și comune, aplicând just linia Frontului Plugarilor, luptând pentru întărirea alianței între clasa muncitoare și țărâtimea muncitoare, sub conducerea proletariatului, pentru limitarea chiaburilor exploatare la sate, pentru trecerea la agricultură înaintată.”³¹

³⁰ *Raport al C.C. al Frontului Plugarilor cu privire la îndeplinirea planului de muncă pentru perioada 1 iulie – 1 noiembrie 1947* (A.N.I.C., Arhiva C.C. al P.C.R., Fond Frontul Plugarilor, rola 430, cadrele 671-680).

³¹ Arhivele Naționale ale României. Direcția Județeană Hunedoara, Fond Comitetul Regional al Partidului Comunist Român. Hunedoara [*infra*: A.N.R.D.J. Hunedoara, Fond Comitetul Regional P.C.R. Hunedoara], dos. 21, 1948, f. 89.

Structura de conducere a școlii de cadre cuprindea un director, doi sau mai mulți asistenți, în funcție de numărul de elevi (un asistent la fiecare grup de maximum 15 elevi). Recrutarea conducerii școlii se făcea de către comitetele județene, cu consimțământul Comitetului Central, „dintre prieteni cu o mai bună pregătire marxist-leninistă, preferându-se absolvenții școlii Comitetului Central al Frontului Plugarilor, recomandați pentru munca de educație, care au stagiul și experiența în această muncă”. Directorii trebuiau să aibă „aptitudini” pentru munca de învățământ și posibilități de dezvoltare în această direcție. Mai mult decât atât, era obligatoriu ca aceștia să aibă un „dosar sănătos”, adică „trecutul lor trebuie să fie nepătat, iar din punct de vedere al moralei să aibă o purtare ireproșabilă”. Conducerea școlii de cadre de la nivelul județelor făcea parte din Comisia de Educație Politică a organizației județene unde funcționa școala. Nicio schimbare în cadrul conducerii acestor școli nu se putea face fără aprobarea organelor centrale de conducere, mai precis a Resortului de Educație și Propagandă al Comitetului Central. Între sarcinile ce-i reveneau directorului și asistenților săi se numărau: ridicarea continuă politică și ideologică în spirit comunist a elevilor, planificarea muncii întregii conduceri. De asemenea, directorul și asistenții „vor preda una până la două lecții, cât mai temeinic pregătite, ridicându-și în acest fel autoritatea în fața elevilor. Pentru a ține legătura cu masele și a nu se rupe de realitățile de pe teren, conducerea școlii va ieși pe teren împreună cu elevii, de două ori în cursul unei serii, după programarea făcută de biroul județean.”³²

Recrutarea elevilor constituia o chestiune fundamentală a organizației plugărești. În acest sens, instrucțiunile transmise de la nivelul conducerii centrale stabileau înființarea unei comisii compusă din: un delegat al resortului organizatoric, unul de la evidența membrilor și unul de la resortul de educație. Comisia funcționa permanent pe lângă Comitetul Județean al Frontului Plugarilor cu scopul de a asigura cursanți permanenți școlii de cadre, în funcție de necesități. Criteriile de selecție a cursanților școlii de cadre a Frontului Plugarilor aveau la bază „originea sănătoasă”, adică să provină din rândul țăranilor, să nu aibă un trecut politic compromițător (să fi făcut parte din partidele burgheze sau fasciste). În plus, cursanții trebuiau „să nu fi avut o atitudine de dușmănie față de clasa muncitoare și să se bucure de încrederea țăranimii muncitoare, să fi participat, stând în frunte, la înfăptuirea reformei agrare, la alegerile din 1946 și cele din 1948, la îndeplinirea planului de însămânțări și colectări”. Trecutul celor propuși pentru a urma școala de cadre trebuia riguros verificat de către organele de conducere județene ale Frontului Plugarilor. În ceea ce privește educația cursanților, „cei recomandați trebuie să aibă un minimum de cultură generală, precum și posibilități de dezvoltare politică”. Dosarele candidaților la școala de cadre trebuiau să cuprindă, pe lângă adeziune și autobiografie, toate referințele necesare cunoașterii trecutului lor, precum și referatul responsabilului cu evidența asupra muncii lor, în cadrul organizațiilor Frontului Plugarilor. Toate dosarele candidaților erau supuse aprobării biroului județean al Frontului Plugarilor³³.

³² *Ibidem*, f. 89-90.

³³ *Ibidem*, f. 90-91.

Programul școlilor de cadre și misiunea lor. Instrucțiunile cu privire la organizarea școlilor de cadre pe grupe de județe transmise de conducerea centrală a Frontului Plugarilor în teritoriu stabileau în mod concret care era misiunea acestor instituții de formare a activiștilor de partid: „1. Înarmarea cu cunoștințele elementare de bază, absolut necesare aplicării liniei Frontului Plugarilor la sate, în vederea ridicării bunăstării țărănimii muncitoare; 2. Educarea în devotament față de Partidul Muncitoresc Român și întărirea alianței cu clasa muncitoare; 3. Dezvoltarea dragostei față de Uniunea Sovietică și admirație față de genialul său conducător Generalisimul STALIN; 4. Educarea țărănimii muncitoare în spiritul dragostei față de Republica Populară Română și a luptei hotărâte împotriva elementelor exploatoare ale satului”. Pentru însușirea acestor prevederi fundamentale, programul „de studiu” al școlii de cadre era conceput de Comitetul Central al Frontului Plugarilor într-o manieră foarte intensivă: studiu de maximum 9 ore pe zi, cu o oră de odihnă după masă și 8 ore de somn. În cele 9 ore de studiu intra o oră de citire și comentare a presei. „Predarea lecțiilor, cât și seminariile, este bine să se facă în orele de dimineață, urmând ca după amiezile să fie rezervate studiului individual. În cursul săptămânii de lucru, nu sunt zile libere, afară de Duminici.”³⁴

O preocupare foarte importantă a organizatorilor școlilor de cadre era legată de calitatea „profesorilor” („lectorii”) care predau „lecțiile”. În vederea realizării acestui scop, lecțiile urmau a fi predate de către lectori, „care vor fi aleși dintre cei mai pregătiți și cunoscători ai problemelor cuprinse în lecții. Birourile județene vor încredința această sarcină numai acelor prieteni, cari, prin pregătirea, trecutul și devotamentul lor față de lupta țărănimii muncitoare, merită cinstea de a fi educatori ai cadrelor de bază și prezintă garanția că pot îndeplini această sarcină.” Acești „lectorii” erau la rândul lor instruiți de către Resoartele de Educație Politică de la nivelul județelor în cadrul unor „cercuri de studii”: „În ședințele săptămânale ale acestor cercuri de studiu, se vor lua în discuții lecțiile ce urmează a fi predate la școală în săptămâna următoare, aducându-li-se corectările și complectările necesare. La aceste ședințe vor participa, prin rotație, câte unul din membrii biroului județean, fie că sunt sau nu lectori la școala de cadre. Participarea directorului școlii este obligatorie. Asistenții prin rotație.” Conținutul „lecțiilor” predate la școala de cadre a Frontului Plugarilor era riguros controlat: „a. Nu se admite predarea unei lecții, fără ca ea să fi fost verificată de cercul de studii sau directorul școlii; b. Lecțiile să nu fie abstracte, rupte de viață și de realitate. Ele trebuie să formeze o expunere clară și precisă a problemelor teoretice legate strâns de munca practică de fiecare zi; c. Forma de predare a lecțiilor va fi cât mai pe înțelesul elevilor; d. Expunerea trebuie să fie convingătoare, caldă și lipsită de monotonie. După predarea lecției, directorul împreună cu lectorul, fac analiza lecției, scoțând în evidență părțile bune și părțile rele, pentru ca în viitor să nu se mai repete. Conducerea școlii îi va ajuta pe lectori în

³⁴ *Ibidem*, f. 91.

pregătirea lecțiilor prin sfaturi și îndrumări izvorâte din propria lor experiență, punându-le la îndemână tot materialul bibliografic de care au nevoie.”³⁵

Pregătirea cursanților era completată prin „studiul individual” al materialului bibliografic recomandat de „lectori”, sub supravegherea și îndrumarea colectivului de conducere a școlii. În primele două săptămâni ale fiecărei serii, îndrumarea elevilor trebuia făcută cu deosebită grijă și atenție, arătându-li-se elevilor cum să-și ia notițe din lecțiile predate, cum să studieze materialul bibliografic, cum să noteze în caietele lor ideile principale. Pentru a veni în ajutorul elevilor slabi, conducerea școlii putea forma grupe de câte 3–4 elevi, supravegheate și ajutate de cursanții mai pregătiți. Materialul bibliografic era indicat de Comitetul Central. În cadrul programului de pregătire a elevilor școlii de cadre o importanță deosebită era acordată „seminariilor”. Pentru a nu lăsa loc unor interpretări, Comitetul Central al Frontului Plugarilor a stabilit modul în care trebuia să se desfășoare acest „proces didactic”: „Seminariile vor trebui să urmărească: a). Verificarea gradului de însușire a lecțiilor predate și a materialului studiat individual; b). Aprofundarea cât mai temeinic cu putință a problemelor cuprinse în programe; c). Obișnuirea elevilor cu exprimarea și argumentarea gândurilor și cunoștințelor lor.” Cum elevii dețineau un bagaj educațional extrem de scăzut, instrucțiunile referitoare la organizarea seminarului devin extrem de explicite și par a avea conotații pedagogice: „Metoda de bază a seminariilor constă în întrebări puse de asistenți și în răspunsuri date de elevi. Întrebările vor fi puse mai ușor elementelor mai slab pregătite, elevii mai bine pregătiți vor complecta și vor avea de răspuns la întrebările mai grele. Referatele nu se vor face în școlile de cadre pe grupe de județe. Întrebările se formulează de colectivul școlii, atât în ce privește numărul, cât și forma întrebărilor. Rămâne ca sarcină pentru fiecare asistent ca în cursul seminarului să-și formuleze și întrebări atrăgătoare la nivelul de pricepere a elevilor. În seminar, asistenții trebuie să vorbească puțin. Ei se vor rezuma la formularea întrebărilor și la îndreptarea greșelilor ce se comit. Aceasta numai în cazul când acest lucru nu poate fi făcut de elevi. Răspunsurile elevilor trebuie să fie date în cadrul întrebărilor, fără a se devia în discutarea altor probleme, în afară de lecție. Elevii trebuie să fie învățați a lega problemele discutate în seminarii, cu exemple concrete de viață. Răspunsurile nu vor fi date numai de elevii bine pregătiți, ci se va urmări antrenarea în discuții și a celor slabi. La sfârșitul fiecărui seminar, asistenții vor face o recapitulare a problemelor esențiale, cuprinse în lecția respectivă.” La sfârșitul pregătirii fiecărei serii de cursanți trebuiau organizate două ședințe de analiză a muncii de seminar, care să scoată în evidență lipsurile și progresele fiecărui elev și cauzele ce le determină³⁶.

Un punct important al regulamentului de organizare a școlilor de cadre se referea la educația pe care fiecare elev trebuia să și-o însușească în urmă procesului instructiv educativ din cadrul școlii. Astfel, pe toată durata cursurilor trebuia să se

³⁵ *Ibidem*, f. 91-92.

³⁶ *Ibidem*, f. 92-93.

urmărească creșterea devotamentului față de cauza clasei muncitoare și a Partidului său (Partidul Muncitoresc Român). Întreg programul școlii „va fi străbătut ca un fir roșu de necesitatea luptei necruțătoare împotriva dușmanului de clasă, chiaburimea satelor și împotriva manifestărilor ideologice burgheze ca: indisciplină, abateri de la morala proletară, individualism, carierism, manifestări șovine, antisemite etc.”. De asemenea, elevii trebuiau să cunoască condițiile grele în care au luptat liderii comuniști pentru „dezrobirea poporului”. Nu în ultimul rând, cursanții aveau obligația de a cunoaște „eroismul în muncă al oamenilor sovietici, precum și lupta eroică a popoarelor din Grecia, China, Spania și a celorlalte popoare care luptă cu arma în mână pentru dezrobirea de sub jugul imperialist”³⁷.

Pentru o diseminare cât mai consistentă a celor învățate de elevi în cadrul școlii de cadre, precum și pentru dezvoltarea abilităților de activist de partid, fiecare instituție de acest tip trebuia să organizeze în mediul rural un comitet sătesc. În acest mod, se urmărea ca ideologizarea societății să coboare până la nivelul satelor românești. Comitetele sătești ale școlii de cadre organizau săptămânal ședințe, unde trebuiau prelucrate sarcinile primite de la organizația județeană (îndeosebi cele legate de problema educației politice, a agriculturii, cotelor obligatorii ce trebuiau plătite de țărani pentru ajutorarea orașelor și a clasei muncitoare etc.).

Propaganda politică, în doctrinarea viitoarelor cadre de partid era făcută și prin intermediul „Orei de citire a presei”. Aceasta se organiza pe grupe de studiu, „constituind un ajutor prețios pentru cunoașterea de către elevi a politicii curente”. „Ora de citire a presei” se desfășura fie dimineața, înainte de predarea lecției, fie după masă, în funcție de ora la care se primeau ziarurile în orașul respectiv. „În această oră se citește și se comentează în primul rând articolul de fond, apoi celelalte articole, după importanța lor.” Principalele ziare „citite și prelucrate” erau „Scânteia” (organul central de presă al Partidului Muncitoresc Român), „Frontul Plugarilor” (oficiosul organizației plugărești cu același nume) și ziarul „Pentru Pace Trainică Pentru Democrație Populară” (oficiosul Cominform-ului)³⁸.

Pregătirea teoretică a unui cadrist era completată cu „munca practică”, desfășurată în rândul sătenilor. În timpul stagiului de pregătire (o lună), elevii aveau obligația de a face două deplasări în mediul rural „pentru a duce munca de lămurire în rândurile țărănimii muncitoare”. Odată întorși de la această activitate, cursanții întocmeau rapoarte informative pe care le prezentau comitetului sătesc al școlii de cadre și conducerii, unde erau dezbătute, „trăgându-se învățămintele necesare”. Activitatea practică a viitorului activist de partid era completată prin vizite organizate la întreprinderile cele mai mari din județul respectiv (uzine, fabrici, ferme etc.). De asemenea, ei participau la mitinguri și alte întruniri mai importante și pregăteau articole pentru ziarurile locale, planuri de muncă, rapoarte de activitate, ordine de zi

³⁷ *Ibidem*, f. 93-94.

³⁸ *Ibidem*, f. 94.

pentru diferite adunări și ședințe. „Lucrările – preciza documentul – vor fi analizate critic de către conducerea școlii, arătându-se fiecăruia în parte părțile pozitive și negative, urmărindu-se ca până la sfârșitul școlii, elevii să poată întocmi ușor astfel de lucrări.”³⁹

Cursantul școlii de cadre nu trebuia să aibă timp liber, astfel că funcționarii de partid îi ocupau programul zilnic cu numeroase alte activități. După încheierea programului zilnic, seara, elevii desfășurau sub coordonarea instructorilor de la Frontul Plugarilor și uneori de la Partidul Muncitoresc „muncă culturală”. Mai precis, asistau la prelegeri, conferințe despre știință, artă, literatură, igienă, agricultură, zootehnie. O altă recomandare făcută elevilor era legată de învățarea de cântece muncitorești și țărănești, „poezii progresiste”, vizionarea de filme sovietice, „care sunt foarte instructive”, și piese de teatru „progresiste, care vor fi ascultate în colectiv”.

În scopul conștientizării și responsabilizării elevilor față de importanța educației desfășurate în cadrul școlii de cadre, al dezvoltării spiritului critic, era introdusă „Gazeta de perete a școlii”. Aceasta trebuia să oglindească viața din școală cu toate părțile bune, lipsurile și greutățile. „Articolele ce prezintă munca în școală, criticarea abaterilor și a oricăror manifestări nesănătoase, se vor afișa de îndată ce se simte nevoia de a fi arătate. Elevii vor fi îndemnați să folosească din plin acest mijloc de critică și autocritică, exprimându-și deschis părerea asupra tuturor problemelor ce-i frământă. Se recomandă folosirea critice și prin întrebuintarea caricaturii, umorului, satirei etc.”⁴⁰

La absolvirea programului de pregătire în cadrul școlii de cadre, fiecare elev primea o „caracterizare”, ce avea o importanță fundamentală pentru poziția pe care urma să o ocupe un absolvent în structurile de conducere ale Frontului Plugarilor sau în instituțiile statului. Aceste caracterizări deveneau un document major în dosarul personal al activistului de partid, condiționându-i accesul la alte forme superioare ale învățământului de partid, cariera lui de birocrat în ansamblu. *Instrucțiunile* emise de conducerea centrală a Frontului Plugarilor cu privire la organizarea școlilor de cadre la nivelul județelor subliniau modul în care directorul instituției trebuia să procedeze la redactarea caracterizărilor: „Pentru o caracterizare justă a elevilor, directorul și asistentul său să se apropie de elevi în mod prietenesc, să le cunoască firea, defectele și calitățile, să-i ajute în vederea lichidării deprinderilor negative și dezvoltării părților pozitive.” Caracterizările se discutau în colectivul de conducere al școlii „cu multă obiectivitate partinică” [sic!]; acestea erau terminate cu câteva zile înainte de închiderea cursurilor și cuprindeau în linii generale următoarele date: date personale asupra elevului; nivelul politic și teoretic avut la intrarea în școală; cum a muncit elevul pentru însușirea materialului și care este rezultatul acestei munci; felul cum judecă și cum se exprimă prin viu grai și în scris; disciplina și devotamentul față de

³⁹ *Ibidem*, f. 94-95.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 95.

clasa muncitoare; manifestări nesănătoase, ajutorul dat pentru lichidarea lor și rezultatele obținute; perspectivele de dezvoltare ulterioare; munca ce i se poate încredința (specificată concret). Caracterizările se făceau pe formulare tipizate trimise de Comitetul Central, se întocmeau în trei exemplare: un exemplar se trimitea Comitetului Central al Frontului Plugarilor – Resortul de Educație, unul organizației județene unde își desfășura activitatea școala de cadre, împreună cu întreg dosarul elevului, și un exemplar se păstra în arhiva școlii⁴¹.

O grijă deosebită era acordată localului unde școala își desfășura activitatea, precum și bibliotecii școlii. De înzestrarea materială se ocupa organizația județeană a Frontului Plugarilor. Cărțile din bibliotecă erau atent selectate pentru a se încadra în categoria „literatură progresistă”. Deschiderea și închiderea cursurilor școlii de cadre se făcea în prezența unor membri ai biroului județean. „Unul din ei va rosti un cuvânt de deschidere. Directorul școlii aduce la cunoștință elevilor programul lecțiilor, precum și felul cum trebuie să se desfășoare activitatea lor, pe durata școlii.” Examinarea finală a elevilor era amănunțit explicat de instrucțiunile Comitetului Central al Frontului Plugarilor: „Întrebările pentru examen vor fi afișate, pentru ca elevii să facă o recapitulare sistematică. Ele nu vor fi puse la întâmplare, ci după nivelul și capacitatea fiecărui elev. Examenul va dura o zi. La examen asistă, în mod obligatoriu, unul sau mai mulți membri ai biroului județean. Examenul constă în verificarea cunoștințelor teoretice, însușite de elevi, cât și asupra felului cum ei știu să îmbine teoretica cu practica. Examenul nu constituie o redare a lecțiilor predate, ci o adâncire a acestora”. În mod surprinzător, rezultatele constatate cu ocazia examenului „nu schimbă cu nimic caracterizarea făcută deja elevilor, ci constituie o primă verificare a acesteia”. La închiderea cursurilor fiecărei serii, un membru al biroului județean trebuia să facă o expunere asupra situației interne și internaționale și „îndeosebi asupra sarcinilor care stau în fața Frontului Plugarilor”. Cursurile se închideau cu un festival artistic dat de elevii școlii⁴².

Repartizarea în munca de partid a absolvenților se făcea de către biroul județean de care aparținea școala de cadre, „potrivit nevoilor de cadre ale județelor respective, ținând seama de propunerile școalei”⁴³. Absolvenții școlilor de cadre urmau să ocupe diferite funcții în cadrul organizațiilor locale și județene ale Frontului Plugarilor. Cei mai bine pregătiți și care manifestau devotament față de Front și față de Partidul Comunist aveau posibilitatea de a urma o formă superioară de pregătire, în urma căreia puteau obține funcții în cadrul structurilor superioare de conducere ale Frontului Plugarilor. De asemenea, în mod obișnuit absolvenții școlilor de cadre ale Frontului puteau ocupa funcții de conducere la nivelul instituțiilor statului din mediul rural și, prin excepție, din mediul urban.

⁴¹ *Ibidem*, f. 95-96.

⁴² *Ibidem*, f. 96.

⁴³ *Ibidem*, f. 97.

La încheierea fiecărui ciclu de pregătire, directorul școlii de cadre avea obligația de a întocmi și înainta Comitetului Central un raport amănunțit, care cuprindea date statistice cu privire la absolvenții cursurilor (schimbări intervenite în colectivul elevilor), analiza critică a muncii în școală (lectori, lecții, seminarii și rezultatele concrete obținute), semnalarea abaterilor (lupta de clasă, problema națională, cu specificarea lor concretă, numele elevului, câte abateri și cum au fost combătute), lipsuri și greutăți întâmpinate, propuneri în legătură cu organizarea și funcționarea școlii. Regulamentul de organizare și funcționare a școlilor de cadre stabilea că întreaga răspundere cu privire la modul în care se organizau și își desfășurau activitatea școlile de cadre de la nivelul județelor revenea birourilor județene ale Frontului Plugarilor⁴⁴.

La 15 decembrie 1948, Secretariatul Comitetului Central al Frontului Plugarilor a procedat la o analiză a modului în care își desfășuraseră activitatea școlile de cadre centrale și județene. Participanții la ședință (Vasile Hulduban, Constantin Agiu, Florea Tiță, Valeriu Grigoraș, Vasile Sârbu, Gheorghe Lemnaru, Neculai Găneț și Gheorghe Nichiti), în urma deplasărilor efectuate prin mai multe organizații județene și având la bază și rapoartele întocmite de „îndrumătorii centrali”, au ajuns la concluzia că activitatea școlilor de cadre întâmpină o serie de probleme majore. Documentul ne oferă informații despre numărul de activiști de partid pregătiți la școala de cadre centrală care își desfășurau activitatea la București. Astfel, până la sfârșitul anului 1948 au absolvit cursurile acestei instituții 6 serii, cu un total de 274 elevi. Dintre aceștia, 80 erau membri ai biroului județean. Lipsurile constatate la școala centrală erau legate în principal de modul și criteriile de recrutare a elevilor: „În seria aceasta sunt cei mai slabi elevi. Ei au fost luați la întâmplare, fără să se țină seama de nivelul lor politic. O altă lipsă a fost și timpul scurt pentru pregătirea lecțiilor și din această cauză oamenii au putut foarte greu să-și însușească materialul predat.”⁴⁵

La județe funcționau, la sfârșitul anului 1948, 19 școli de cadre, care cuprindeau toate județele. La unele școli se ajunsese la a IV-a serie, iar la altele la seria a III-a. Numărul celor care absolviseră cursurile se ridica la 1426 elevi, fără a-i lua în calcul și pe cei aflați în curs de instruire. Important de reținut este faptul că Frontul Plugarilor nu avea o evidență clară referitoare la locul în care absolvenții școlii de cadre își desfășurau activitatea. „Elevii care termină școlile nu sunt întrebuințați în munci și nu știu unde muncesc acești elevi, dacă au fost repartizați la muncă.” Între „lipsurile” identificate de conducerea organizației plugărești se numărau: „Birourile Județene nu se ocupă de școlile de cadre, de felul cum funcționează ele în general. Ca și la școala centrală, s-a observat că este timp prea scurt pentru pregătirea lecțiilor. În privința recrutării elevilor au fost lipsuri mai mari. În primul rând elevii nu vin la timp (la Timiș s-a întârziat 5 zile pentru a sosi toți elevii). La unele județene elevii au fost recrutați cu angajamente scrise (Tutova, Vaslui). La alte județene s-au făcut

⁴⁴ *Ibidem*, f. 97-98.

⁴⁵ A.N.I.C., Arhiva C.C. al P.C.R., Fond Frontul Plugarilor, rola 431, cadrul 139.

promisiuni acestor elevi. La Olt, cei 2 elevi care au fost trimiși la școală, după ce au stat câteva zile au fugit. La Botoșani, a fost trimis un criminal de război. La Alba un fost legionar, care a luat parte la Rebeliune. La Tutova unul care a fost în poliția legionară. În privința aceasta s-a observat o totală lipsă de vigilență din partea birourilor județene.⁴⁶

În urma analizei acestei situații, Secretariatul Comitetului Central al Frontului Plugarilor a dispus o serie de măsuri pentru îmbunătățirea activității școlilor de cadre: mutarea accentului de pe partea teoretică a învățământului politic pe cea practică, micșorarea numărului lecțiilor de la 40 la 36 și mărirea timpului de studiu individual.

Școala centrală de cadre va avea o durată de 70 de zile, școlile Județenei de 30 de zile. Pentru recrutarea elevilor pentru școala centrală s-a decis ca fiecare organizație județeană să cheme 6-7 elevi și să-i verifice la județ, îndrumătorul central împreună cu biroul județean să răspundă de elevii pe care îi trimite la școală. Pentru școlile județene aceeași metodă. De la plasă și comună să se facă propuneri mai multe (30), iar „numai după verificare, cei mai nimeriți să fie trimiși la școală”. Totodată s-a decis ca, după 19 Decembrie 1948, după ce închid școlile de cadre județene, directorii (responsabilii de școli) „să fie chemați la București, pentru a se ține ședință cu ei și să se vadă cum a mers munca”. La școlile de cadre unde activitatea nu a întâmpinat probleme deosebite și unde existau condiții de instruire, numărul de cursanți trebuia mărit: Sibiu, Alba, Bistrița, Satu Mare și Ialomița. Privind recrutarea elevilor, se propune să se mai aibă în vedere, „atunci când se ia un element dintr-un sat, plasă, să se țină seama dacă el are muncă de răspundere în Frontul Plugarilor, pentru ca el întorcându-se de la școală, cu ceea ce a învățat el, să poată contribui la bunul mers al organizației noastre.”⁴⁷

O constatare importantă a conducerii Frontului Plugarilor era legată de modul ineficient în care îndrumătorii centrali au tratat problema școlilor de cadre, aceștia nu au dat ajutor practic școlilor Județene, ci au trecut ca „inspectorii”, și nu s-au interesat de mersul școlii și unde este o defecțiune să îndrepte munca.

În încheiere, Vasile Hulduban făcea o constatare referitoare la calitatea cursanților de la școlile de cadre și la modul lor de implicare în activitatea organizației politice: „S-a observat că la școli nu se trimit oameni legați de mase și trebuie găsit un principiu just pentru a aduce la școală numai oameni de felul acesta, pentru ca după ce se va întoarce în sat, cu pregătirea lui, să poată ajuta satul și organizația noastră de acolo. Trebuie deci să găsim elemente sărace, cinstite, cu perspective, dar legate de mase. Mai trebuie să ne luăm o sarcină să cunoaștem și să urmărim întrebuințarea cadrelor care ies din școlile de cadre. Privind felul cum au fost trimiși elevii de la județe, s-a văzut că dispozițiile noastre au fost interpretate mecanic și de acum încolo

⁴⁶ *Ibidem*, cadrele 139-140.

⁴⁷ *Ibidem*, cadrele 140-141.

va trebui să aducem la școala centrală orice cadru, chiar dacă este de la plasă, fiindcă dacă vom aduce chiar un element de la plasă, el ne va putea ajuta mult în muncă, întors chiar la plasă.” Concluzia secretarului Comitetului Central al Frontului Plugarilor era că se impunea în viitorul apropiat organizarea unor instruirii cu reprezentanții organizațiilor județene în privința modului și criteriilor recrutării elevilor la școlile de cadre⁴⁸.

CONCLUZII

Învățământul de partid, învățământul ideologic a jucat un rol fundamental în procesul de construcție și de legitimare a regimurilor comuniste din Europa de Est după cel de-Al Doilea Război Mondial. Îndoctrinarea membrilor de partid, pregătirea funcționarilor, a activiștilor de partid au fost făcute de către partidele comuniste prin intermediul *școlilor de cadre*. În cazul României, primele școli de cadre au apărut în anul 1945 și au fost organizate de către Partidul Comunist după modelul celor sovietice. Concomitent, asemenea școli de cadre au apărut și în cadrul Frontului Plugarilor, care era cel mai important „tovarăș de drum”, care ajuta Partidul Comunist să cucerească puterea politică și să impună modelul sovietic în România. Odată cu instituționalizarea și consolidarea regimului comunist, Frontul Plugarilor a constatat nevoia de cadre bine pregătite și îndoctrinate care să ajute la conversia societății rurale românești într-o societate de tip sovietic, bazată pe transformarea socialistă a agriculturii și pe înregimentarea politică a tuturor locuitorilor satelor. Cel puțin în parte, această problemă a fost rezolvată prin organizarea școlilor de cadre. Dincolo de problemele întâmpinate la începutul acestui proces, treptat școala de cadre își va atinge scopul, producând funcționari de partid fideli noului regim, conștiincioși, bine îndoctrinați, care vor sluji cu credință și, de multe ori, cu exces de zel „noii stăpâni”: comuniștii.

⁴⁸ *Ibidem*, cadrul 141.